

ר"ז

מתני'

משילין פירות דרך ארובה. מי שיש לו חטין ושעורין שטוחין על גגו להתיבש וראה גשמים ממשמשין ובאין התיירו לו לטרוח ולהשליך דרך ארובה שבגג והן נופלין לארץ דליכא טרחא יתירא ודוקא ארובה דכל ארובה מלמעלה למטה היא בתקרת הגג אבל חלון כגון גג שמוקף מחיצה וחלון בכותל וצריך להגביהו עד החלון ולהשליכו לא טרחין כדלקמן:

ומכסין את הפירות. ולא אמרינן טורח שלא לצורך יום טוב הוא דשרו ליה רבנן משום הפסד ממון:

דלף. גשמים הנוטפים מן הגג: **וכן כדי יין.** נמי מכסין מפני הדלף:

תחת הדלף. לקבלו בתוכו מפני טנוף הבית:

גמ'

לא משתבש. דכולהו לשון השפלה נינהו:

כי ישל זיתך. אילן זית יפיל את פירותיו ולא יגיעו לבשול:

הכסול והשחול. מומין בבכור משום שרוע שאחד מאבריו גדול מחבריו:

שנשמטה ירכו. אלמא לשון השפלה הוא:

שאחד מירכותיו גבוהה. מקום חבורה בכסלים והוא בוקא דאטמא גבוה למעלה מן הכסלים וקרוב לגג האליה יותר מחבריו:

אדמה. גלייש"א:

מאן דתני. כלומר אי הוה תנא דתני הכי לא משתבש:

השחור. תער על שם שמשחיר את השער אלמא לשון השפלה הוא:

והזוג של מספרים. יש להן שני סכינין להכי מקרו זוג ויש להן חליות ופורקין אותן זה מזה:

אע"פ שנחלקו. מקבלין טומאה שראוין למלאכה כל אחד לעצמו:

שנשרו. נפלו במים:

מהלך בהן. והן מתנגבין והולכין ואינו חושש שיחשדוהו שכבסן:

מסכת ביצה פרק ה' - "משילין פירות"

148. לה, ב

משנה

משילין פירות דרך ארובה ביום טוב, אבל לא בשבת. ומכסים פירות בכלים, מפני הדלף, וכן כדי יין וכדי שמן. ונותנין כלי תחת הדלף בשבת.

גמרא

אתמר:

רב יהודה ורב נתן:

חד תני: "משילין,

וחד תני: "משחילין".

אמר מר זוטרא:

מאן דתני: "משילין" - לא משתבש, ומאן דתני: "משחילין" - לא משתבש.

"מאן דתני: "משילין" - לא משתבש." דכתבי: **"מי ישל זיתך"** (דברים כח-מ).

"ומאן דתני: "משחילין" - לא משתבש." דתני:

"השחול והכסול:**"שחול": שנשמטה ירכו.****"כסול": שאחד מירכותיו גבוהה מחברתה"** (בכורות מ).

אמר רב נחמן בר יצחק:

מאן דתני: "משירין" - לא משתבש. ומאן דתני: "משחירין" - לא משתבש. ומאן דתני: "משירין" - לא משתבש.

"מאן דתני: "משירין" - לא משתבש." דתני:

"רבי ישמעאל אומר:**נזיר לא יחוף ראשו באדמה,****מפני שמשיר את השער"** (נזיר מב).

"ומאן דתני: "משחירין" - לא משתבש." דתני:

"השחור והזוג של ספרים אף על פי שנחלקו טמאין" (כלים יג, א).

ומאן דתני: "משירין" - לא משתבש. דתני:

"מי שנשרו כליו במים מהלך בהם ואינו חושש" (שבת קמו:).

אי נמי,

מהא דתני:

"איזהו לקט?**הנושר בשעת קצירה"** (פאה ד, י).

149. לה, ב

רפ"י

עד כמה. יהא בהן דלא אמרינן
 טרחא יתרא הוא:
מפני האורחים. שזימן לאכול
 ואין מקום להסב:
בטול בית המדרש. שאין
 לתלמידים מקום לישב:
ודלמא. התם הוא דשרינן כולי
 האי דאיכא בטול בית המדרש
 והוא הדין לכבוד אורחים אבל
 משום הפסד ממון לא שרו רבנן
 כולי האי:
אי נמי לאידך גיסא. יש לתת
 טעם לצד אחר שיתירו כאן
 יותר משם:
התם תנן כו'. כלומר ועוד
 שאלה אחרת:
שלא יגמור את האוצר. אם לא
 היו שם אלא ארבע או חמש
 קופות שהתירו לו במקום שיש
 יותר כאן לא התירו לפנותן כולן
 ולגלות את הרצפה דלמא הוי
 בה גומא ומשוה לה:
והכא תנן. כלומר ועוד יש
 לשאול:
באותו הגג. שהארובה בגג
 שהפירות בו:
אין מטלטלין. בפירות שבגג
 שבה להשילן מפני הגשמים קא
 מיירי ואפילו בגגותיהן של שני
 בתים ששוין שאין זה גבוה מזה
 שיהא שם טורח עלייה וירידה:

תנן:

"משילין פירות דרך ארובה ביום טוב".

עד כמה?

אמר רבי זירא אמר רבי אסי, ואמרי לה אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן:
 כאותה ששינינו:

**"מפנין ארבע וחמש קופות של תבן ושל תבואה,
 מפני האורחים,
 ומפני בטול בית המדרש"** (שבת קכו:).

ודלמא, שאני התם - דאיכא בטול בית המדרש,
 אבל הכא - דליכא בטול בית המדרש, לא!

אי נמי,

התם - היינו טעמא ד"ארבע וחמש קופות" שרי משום שבת דחמירא, ולא אתי לזלוזלי ביה,
 אבל יום טוב - דקיל, ואתי לזלוזלי ביה - כלל כלל לא.

אי נמי,

לאידך גיסא התם - היינו טעמא דליכא הפסד ממון,
 אבל הכא - דאיכא הפסד ממון, אפילו טובא נמי.

לו, א

התם תנן: **"אבל לא את האוצר"**,
 ואמר שמואל: מאי **"אבל לא את האוצר"**?
 אבל לא יגמור את האוצר כולו,
 דלמא אתי לאשווי גומות.

הכא מאי?

התם הוא בשבת דאסור, משום דחמיר,
 אבל יום טוב דקיל - שפיר דמי,
 או דלמא:

התם דאיכא בטול בית המדרש אמרת לא,
 הכא דליכא בטול בית המדרש, לא כל שכן?!

והכא תנן: **"משילין פירות דרך ארובה ביום טוב"**.
 ואמר רב נחמן: לא שנו אלא באותו הגג,
 אבל מגג לגג - לא.
 ותניא נמי הכי:
"אין מטלטלין מגג לגג אפילו כשגגותיהן שוין".

התם מאי?

²⁴הכא הוא דאסור, משום יום טוב דקיל, ואתי לזלוזלי ביה,
 אבל שבת דחמירא ולא אתי לזלוזלי בה שפיר דמי.
 או דלמא:

מה הכא דאיכא הפסד פירות - אמרת לא,
 התם דליכא הפסד פירות, לא כל שכן?!

²⁴ גירסת רש"ל הובא במסורת הש"ס. בדפוס כתוב: (כל שכן שבת דחמירא או דלמא).

רס"י

בחלונות. כגון אם מוקף מחיצה ואין בו ארובה אבל יש חלון במחיצה לחצר או לבית לא ישלשלם בשקין דרך החלון בחבל מפני שיש טורח להעלות מן הגג לחלון ומשם לארץ: **סולמות.** כל מדרגה קרי סולם ואף הכבשים שלנו:

הָכָא תְּנִיא²⁵:

"לא ישלשלם בחבל בחלונות ולא יורידם דרך סולמות".

הָתָם מֵאִי?

הָכָא - בְּיוֹם טוֹב הוּא דְאָסוּר, דְּלִיכָא בְּטוֹל בֵּית הַמְּדֻרָשׁ, אֲבָל שֶׁבֶת - דְּאִיכָא בְּטוֹל בֵּית הַמְּדֻרָשׁ שְׁפִיר דְּמִי. או דְּלָמָּא:

הָכָא - דְּאִיכָא הֶפְסֵד פִּירוֹת אֲמַרְתָּ לָא, הָתָם - דְּלִיכָא הֶפְסֵד פִּירוֹת לָא כָּל שְׁכָן!?

תִּיקוּ.

150. לו, א-ב

רס"י

ואפילו אורא דלבני. לבנים הסדורים ומוקצים לבנין וגשמים נוטפים ומתירא שלא ימוחו מותר לטלטל כלים לצרכן ולכסותן ולא אמרינן הואיל והן עצמן אין נטלין אף הכלי לא ינטל לצרכן:

ור' יצחק אמר. דוקא פירות הראוין לטלטול הוא דשרו רבנן לטלטל כלים לצרכן אבל מידי דלאו בר טלטול אין כלי ניטל לצרכו:

אלא לדבר הניטל. לצורך דבר הניטל:

ואידי דתנא רישא. פירות הראוין דעל כרחך בדחוי לטלטול אצטריך למנקט שהרי מטלטל הן עצמן ומשילן נקט נמי לענין כסוי פירות הראוין ומיהו סיפא לאו דוקא והוא הדין ללבני:

תנן וכן כדי יין. מכדי בהני לא איירי לעיל וכיון דתנן הכא ובא לאשמועינן דברים אחרים לבד פירות היה לו להשמיענו לבנים וכ"ש אלו:

הכי גרסינן הכא במאי עסקינן בדטיבלא. כלומר לא בא להשמיעך כי אם כיוצא בלבנים (וכדברך) דהנך כדי יין דקא מוסיף ותני בדטיבלא עסקינן שאסורים בטלטול דאשמועינן ברישא פירות הראוין דומיא דמשילין והדר נקט להנך לאשמועינן אף שאין ראוין:

הפסד מועט. גשמים הנוטפין על יין הפסד מועט הוא עד שתחשך ויסלקם אבל הפירות מרקיבין:

נותנין כלי תחת הדלף. הרי שהכלי ניטל לקבל בו מוקצה כי האי דלא חזי למידי:

בדלף הראוי. שהן צלולין וראוין לבהמה:

על גבי אבנים. שנגובין לבנין וכשהן מתלחחין צריך לחזור ולנגבן שאינן מקבלות את הטיט יפה והבנין שוהה ליבש:

מקודלות. אגוד"ש:
לבית הכסא. לקנח:

"ומכסין את הפירות".

אמר עולא:
ואפילו אורא דלבני.

רבי יצחק אמר:
פירות הראוין.

ואזדא רבי יצחק לטעמיה,
דאמר רבי יצחק:
אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל בשבת.

תנן:
"מכסין את הפירות בכלים".
פירות" - אין,
אורא דלבני - לא.

הוא הדין דאפילו אורא דלבני,
ואידי דתנא רישא "משילין פירות" תנא סיפא נמי: "מכסין את הפירות"!

תנן:
"וכן כדי יין וכן כדי שמו".

הכא במאי עסקינן:
בטיבלא!

הכי נמי מסתברא:
דאי סלקא דעתך כדי יין וכדי שמן דהתירא,
הא תנא ליה רישא "פירות".

"כדי יין וכדי שמו" אצטריכא ליה.
סלקא דעתך אמינא:
להפסד מרובה - חששו,
להפסד מועט - לא חששו,
קא משמע לן!

תנן:
"נותנין כלי תחת הדלף בשבת".

בדלף הראוי!

תא שמע:
"פורסין מחצלת על גבי לבנים בשבת".

דאייתור מבנינא, דחזי למזגא עליהו!

תא שמע:
"פורסין מחצלת על גבי אבנים בשבת".

באבנים מקודלות, דחזיון לבית הכסא!

רס"י

שתי חלות. של צפיהית מניחין בכורת כשרודין אותה ומהן פרנסה לדבורים כל ימות הגשמים אותן שתי חלות מותר לכסות כל דבש הכורת עשוי עליות עליות של חלות:

מוקצות נינהו. לדבורים:

דחשב עלייהו. לאדם:

אדתני ובלבד שלא יתכוין לצוד. משמע דלא ימצא לחלק את דבריו ולאסור עד שדלג מאיסור טלטול לאיסור צידה:

לפלוג ולתני בדידה. באיסור טלטול גופיה יכול לחלק את דבריו ולמצוא צד איסור לדבר בדלא חשב עלייהו לא יטלטל המחצלת לצרכם:

הכי קאמר אף על פי שחשב עליהם כו'. אף בשחשב בא ללמדך שיש צד איסור במתכוין לצוד ואף על גב דעיקר להצלה מפני הגשמים מכוון:

במאי אוקימתא כרבי יהודה. כלומר מדהוה לך לתרוצי ארישא הא מני ר' שמעון דלית ליה מוקצה ומהדרת אשוויי דחיקי למימר משום שתי החלות כרבי יהודה בעית לאוקמא משום דרבי יצחק דמותבינן ליה הנך תיובתא אית ליה מוקצה כר' יהודה:

ובלבד שלא יתכוין לצוד. ואף על פי שהוא צדן:

דאית ביה כו'. חלונות יש בדפנותיה ואף על פי שמכסה את פיה אינן נצודין אם לא יכסה גם את החלונות ולא תימא ובלבד שלא יתכוין אלא בלבד שלא יעשנה מצודה שלא יסתום החלונות:

פשיטא. כיון דאית ליה לרבי יהודה דבר שאין מתכוין אסור למה ליה למיתני ובלבד שלא יעשה מצודה דהא צידה אב מלאכה היא:

תא שמע:

"פורסין מחצלת על גבי פורת דבורים בשבת, בחמה - מפני החמה, ובגשמים - מפני הגשמים, ובלבד שלא יתכוין לצוד."

התם נמי דאיכא דבש!

אמר ליה רב עוקבא ממישן לרב אשי: התיניח בימות החמה דאיכא דבש, בימות הגשמים מאי איכא למימר?!

לא נצרכא אלא לאותן שתי חלות.

אותן שתי חלות מוקצות הן!

הקא במאי עסקינן: שחשב עליהם.

אבל לא חשב עליהם - מאי? אסור.

אדתני **"ובלבד שלא יתכוין לצוד"**, לפלוג ולתני בדידה!

במה דברים אמורים:

שחשב עליהן,

אבל לא חשב עליהם - אסור!

הכי קאמר:

אף על פי שחשב עליהן,

ובלבד שלא יתכוין לצוד.

במאי אוקימתא?

כרבי יהודה,

דאית ליה מוקצה.

אימא סיפא:

"ובלבד שלא יתכוין לצוד",

אתאן לרבי שמעון,

דאמר: דבר שאין מתכוין - מותר!

ותסברא דרבי שמעון?!

והא אביי ורבא דאמרי תרוייהו:

מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות!

לעולם פולג רבי יהודה היא,

והקא במאי עסקינן:

דאית ביה פוי,

ולא תימא: לרבי יהודה,

ובלבד שלא יתכוין לצוד,

אלא אימא: ובלבד שלא יעשנה מצודה. לוב,

פשיטא!

רש"י

מהו דתימא דבר שבמינו נצוד.
 שדרך לצוד את בני מינו כגון
 חיה ועוף אסור אבל האי דאין
 במינו נצוד שרי קמ"ל:
רב אשי אמר. לעולם כדשניין
 מעיקרא דאיכא דבש למאכל
 אדם ודקשיא לך בימות
 הגשמים מי איכא דבש לא
 קשיא דמי קתני ימות החמה
 וימות הגשמים:

מהו דתימא:
 במינו נצוד - אסור,
 שלא במינו נצוד - מותר,
 קא משמע לן.

רב אשי אמר:
 מי קתני: בימות החמה ובימות הגשמים?!
 בחמה - מפני החמה,
 ובגשמים - מפני הגשמים קתני,
 ביומי ניסן וביומי תשרי,
 דאיכא - חמה,
 ואיכא - גשמים,
 ואיכא - דבש.

151. לו, ב

רש"י

שופך. לחוץ:
ושונה. יחזירנו למקומו תחת הדלף:
ואינו נמנע. מלשנות כל היום אם צריך לכך:
בי רחיא דאביי דלוף. הדלף היה נופל על הרחים שלו והיו עשויין בטיט ונמוחים מפני הגשמים ולא היה מספיק לכלים הצריכים לתת תחת הדלף:
זיל עייליה לפוריך להתם. לבית שהוא שם דלהוי כגרף של רעי שיהו מאוסים הרחים לך להיות לפני מטתך ואתה מותר לטלטל ולהוציאן לחוץ כדאמר לקמן דגרף של רעי מותר להוציאן לאשפה:
וכי עושין גרף של רעי לכתחלה. וכי מותר לגרום שיהא הדבר מאוס לו כדי שיוציאנו:
יתתי לי דעברי אדמר. תבואני זאת בשכרי שעברתי על דברי רבי גרף ועביט כלי חרס הן אלא של רעי קרוי גרף ושל מימי רגלים קרוי עביט:
נותן בו מים ומחזירו. דמוקצין מחמת מאוס הן ואי לאו אגב מיא לא מצוי לטלטלינהו ולהוציאן הוא דשרו ליה משום כבודו:
סבור מינה. מדשמואל היו סבורים התלמידים דדוקא גרף נקט דאגב מנא שרי לטלטל את הרעי אבל בפני עצמו ליטול את הרעי או דבר מאוס ממש בידו ויוציאנו לא שרו ליה:
באספרמקי. בשמים:
בצוציתה. בזנבה:

"ונותנין בלי תחת הדלף בשבת".

תנא:

"אם נתמלא הכלי שופך ושונה ואינו נמנע".

בי רחיא דאביי דלוף,

אתא לקמיה דרבה,

אמר ליה: זיל עייליה לפוריך להתם דלהוי כגרף של רעי, ואפקייה.

יתיב אביי וקא קשיא ליה:

וכי עושין גרף של רעי לכתחלה?!

אדהכי נפל בי רחיא דאביי,

אמר: תיתי לי, דעברי אדמר.

אמר שמואל:

גרף של רעי,

ועביט של מימי רגלים,

מותר להוציאן לאשפה,

וכשהוא מחזירו נותן בו מים ומחזירו.

סבור מינה:

גרף של רעי אגב מנא - אין,

בפני עצמו - לא.

תא שמע:

דהוא עכברתא דאשתפח בי אספרמקי דרב אשי,

אמר להו רב אשי:

נקטה בצוציתה ואפקיה.

152. לו, ב - לז, א

רס"י

מתני'

כל שחייב עליו. מדברי סופרים שלא לעשותו בשבת משום שבות או משום רשות שיש בו קצת מצוה אבל לא מצוה גדולה וקרוב הוא להיות דבר הרשות ויש בו איסור מדברי סופרים: **או משום מצוה**. או שיש בו מצוה ממש ואסרוהו חכמים לעשות בשבת:

חייבין עליו. שלא לעשותו ביו"ט:

ואלו הן. דברים שאסורין משום שבות שהטילו עליו חכמים לשבות מהן ואין בעשייתן שום מצוה:

לא עולין באילן כו'. כולוה מפרש בגמרא אמאי גזור בהו רבנן:

אין מטפחין. ביד:

ואין מספקין. על ירך:

ואין מרקדין. ברגל וכולן לשמחה ולשיר ובגמרא מפרש גזרה שמא יתקן כנגדן כלי שיר דקא עביד מנא:

ואלו הן משום רשות. כלומר שהיה לנו להתירן משום שהן קרובין למצוה ואסרום חכמים האי דקרו ליה רשות משום הנך דבעי למתני בסיפא דהווי מצוה גמורה ולגביהן קרי להנך מציעי רשות ולהנך קמאי קרי שבות דאיסור שבות גמור יש בהן לפי שאין בהן צד לסלק גזירות חכמים מעליהן שאין בהן לחלוחית מצוה:

לא דנין. דין:

ולא מקדשין. אשה ובגמרא מפרש אמאי קרי ליה רשות (ומאי טעמא גזור עלייהו):

ולא מקדישין. הקדשות:

מעריכין. ערכך עלי ונותן כפי שנים כמו שכתוב בפרשת ערכין (ויקרא כז):

ולא מחרימין. הרי בהמה זו חרם וסתם חרמים לבדק הבית:

גמ'

שמא יעלה ויתלוש. דהוי אסורא מדאורייתא דהיינו קוצר שתולש מן המחובר: **שמא יצא חוץ לתחום**. מתוך שאינו מהלך ברגליו אינו רואה סימני התחומין:

שמע מינה תחומין מדאורייתא. מדגזור רכיבה אטו תחומין דאי מדרבנן לא הווי אסרי מלתא אחריתא משום דידיה:

שמא יחתוך זמורה. להכותה והוי קוצר מן המחובר:

חבית של שייטין. כלי של גומא שאורגין אותו ועושין כמין חבית ארוכה ולמדין בו לשוט:

משנה

כל שחייבין עליו:

משום שבות,

משום רשות,

משום מצוה,

בשבת - חייבין עליו ביום טוב.

ואלו הן 'משום שבות':

לא עולין באילן,

ולא רוכבין על גבי בהמה,

ולא שטין על פני המים,

ולא מטפחין

ולא מספקין,

ולא מרקדין.

ואלו הן 'משום רשות':

לא דנין,

ולא מקדשין,

ולא חולצין,

ולא מיבמין.

ואלו הן 'משום מצוה':

לא מקדישין,

ולא מעריכין,

ולא מחרימין,

ולא מגביהין תרומה ומעשר.

כל אלו ביום טוב אמרו, קל וחומר בשבת.

אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד.

גמרא

"לא עולין באילן" - גזרה שמא יתלוש.

"ולא רוכבין על גבי בהמה" - גזרה שמא יצא חוץ לתחום.

שמע מינה:

תחומין דאורייתא.

אלא,

גזרה שמא יחתוך זמורה.

"ולא שטין על פני המים" - גזרה שמא יעשה חבית של שייטין.

"ולא מטפחין ולא מספקין ולא מרקדין" - גזרה שמא יתקו כלי שיר.

"ואלו הן משום רשות: לא דנין".

והא מצוה קעביד!

רש"י

הא מצוה קא עביד. ואמאי קרי ליה רשות:

ולא מקדשין הא מצוה קא עביד. שנושא אשה לפרות ולרבות ואמאי קא קרי ליה רשות:

דאית ליה אשה ובנים. שני זכרים לב"ש או זכר ונקבה לב"ה ותו לא מיפקד כולי האי כדאמרינן ביבמות (דף סא:): ומיהא קצת מצוה איכא כדאמר בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ירך (קהלת יא):

מצוה בגדול. האחים ליבם ונפקא לן מוהיה הבכור (דברים כה):

שמא יכתוב. פסק דין לדינין ושטר אירוסין לקדושין ושטר חליצה לחולצת וכתובה ליבמה: **משום מקח וממכר.** דלמקח וממכר דמו שמוציא מרשותו לרשות הקדש ומקח וממכר אסור מן המקרא דכתיב ממצוא חפצך ודבר דבר (ישעיהו נח) אי נמי מקח וממכר אתי לידי כתיבה שטרי מכירה וא"ת הויא לה גזרה לגזרה כולה חדא גזרה היא:

תני רב יוסף אפי' ליתנם לכהן בו ביום. דאיכא למימר לאו מוכחא מלתא היא דלתקוני טבלא מכיון דאין ידוע שיהא הוא צריך לשיריים ורואים שמוליד תרומה לכהן ומחזי דכולה מלתא משום שמחת יו"ט דכהן שצריך לה הוא אפי"ה אסור:

והני משום רשות איכא משום שבות ליכא. אאמצעיתא קאי דקאמר אלו הן משום רשות וכי אין בהן משום שבות והלא אסרום כדאמרינן כל שחייבין עליו אלמא כלהו לאסורא והני בתראי משום מצוה איכא בעשייתו ומשום שבות ליכא לאסרה בשבת בתמיה והלא אסרום והיכי פלגינהו תנא דמתני' דבקמאי אדכר שבות ובאמצעי ובתראי לא אדכר שבות הי"ק לא מבעיא כו'. כלומר כולם משום שבות יש בהן והראשונים איסור יש בהן ואין בהן לחלוח מצוה והאמצעיים יש בהן שבות ואע"פ שיש בהן קצת מצוה והאחרונים מצוה גמורה הן ואע"פ גזרו עליהן שבות ולא זו אף זו קתני לא תימא קמאי הוא דאסירי דה"ל שבות גרידתא כלומר שעבר על השבות דאין עם עבירה זו שמץ מצוה אלא אפי' מצעי דה"ל שבות דאיכא רשות קרבות מצוה גבה נמי אסור:

לא צריכא דאיכא דעדיף מיניה.

"ולא מקדשין".

והא מצוה קעביד!

לז, לא צריכא דאית ליה אשה ובנים.

"לא חולצין ולא מיבמין".

והא מצוה קא עביד!

לא צריכא דאיכא גדול, ומצוה בגדול ליבם.

וקלהו טעמא מאי?

גזרה שמא יכתוב.

"ואלו הן משום מצוה: לא מקדשין ולא מעריבין ולא מחרימין" - גזרה משום מקח וממכר.

"ולא מגביהין תרומות ומעשרות".

פשיטא!

תני רב יוסף:

"לא נצרכא אלא ליתנה לכהן בו ביום".

והני מילי: פירי דטבילי מאתמול,

אבל פירי דטבילי האידנא, כגון עיסה לאפרושי מינה חלה - מפרשינן ויהבין לכהן.

והני, משום רשות איכא משום שבות ליכא!?

והני, משום: מצוה איכא משום שבות ליכא!?

אמר רבי יצחק:

לא מבעיא קאמר.

לא מבעיא שבות גרידתא דאסור - אלא אפילו שבות דרשות נמי אסור.

ולא מבעיא שבות דרשות דאסור - אלא אפילו שבות דמצוה נמי אסור.

153. לז, א

רפ"י

משילין פירות כו'. אלמא גזרו שבות על שבת שלא גזרו ביו"ט: הא ר' אליעזר. סיפא דקתני אין בין יו"ט לשבת דכל שבות דגזרו על שבת גזרו על יו"ט ואפי' בהפסד ממון ר"א היא שלא התיר להעלות אותו ואת בנו מפני הפסד ממון ורישא דקתני משילין ביו"ט מפני הפסד ממון ר' יהושע היא: אותו ואת בנו. שאינן מותרין לשחוט שניהן היום: דאפשר לאערומי. דלא מוכחא מילתא דלהצלת ממונו מכיון דהרואה אומר הראשון שהעלה כחוש הוא והשני יפה הימנו: אבל הכא לא אפשר לאערומי. דהכל יודעין שלא יניחם ואינו עושה אלא להציל ומזלזלין באיסור יו"ט: אין מוציאין את הקטן וכו'. דלא הותרה הוצאה שלא לצורך וגבי טלטול שלא לצורך נמי גזרינן ואפילו גבי הפסד ממון ולב"ה דאמרי הוצאה שלא לצורך מותרת מה"ת בטלטול נמי לא גזר רבנן: אטו טלטול לאו צורך הוצאה הוא. תחילת הוצאה ע"י טלטול היא וכל מה שגזרו אינו משום הוצאה והאי דלא גזרו על טלטול כלים ואוכלים מפני שלא יוכלו לעמוד בהן לבטל עונג שבת ושמחת יו"ט:

"כל אלו ביום טוב אמרו, [קל וחומר בשבת]".

ורמיהו:

"משילין דרוך ארופה ביום טוב אבל לא בשבת!"

אמר רב יוסף:

לא קשיא:

הא - רבי אלעזר,

הא - רבי יהושע.

דתניא:

"אותו ואת בנו" ²⁶ שפלו לבור:

רבי אלעזר אומר:

מעלה את הראשון על מנת לשחטו - ושחטו,

והשני - עושה לו פרנסה במקומו, כדי שלא ימות.

רבי יהושע אומר:

מעלה את הראשון על מנת לשחטו - ואינו שחטו,

וחוזר ומערים ומעלה השני,

רצה זה שחט, רצה זה שחט."

אמר ליה אביי:

ממאי?

דילמא עד כאן לא קאמר רבי אלעזר התם, אלא דאפשר בפרנסה,

אבל הכא: דלא אפשר בפרנסה - לא!

אי נמי,

עד כאן לא קאמר רבי יהושע התם אלא דאפשר לאערומי,

אבל הכא: דלא אפשר לאערומי - לא!

אלא אמר רב פפא:

לא קשיא:

הא - בית שמאי.

הא - בית הלל.

דתנן:

"בית שמאי אומרים:

אין מוציאין: לא את הקטן, ולא את הלולב, ולא את ספר תורה - לרשות הרבים,

ובית הלל:

מתירין" (ביצה יב.).

דלמא לא היא.

עד כאן לא קא אמרי בית שמאי התם אלא אהוצאה, אבל אטלטול - לא!

אטו טלטול לאו צורך הוצאה הוא!?

²⁶ ושור או-שה אותו ואת-בנו לא תשחטו ביום אחד

154. לז, א-ב

רפ"י

מתני'

הבהמה והכלים כרגלי הבעלים. אין אדם יכול להולכה ביו"ט אלא במקום שבעליה יכולין לילך ואם לא ערב יש לה אלפים לכל רוח העיר ואם ערב לצפון גם היא תלך לצפון ולא לדרום:
ושאינן מיוחדין. לאחד מהן אלא לכולן:

הרי אלו כמקום שהולכין. למקום שכולן יכולין לילך מותר להוליך את הכלים אבל אם ערב אחד מהם לסוף אלפים לצפון והשאר לא ערבו הוא מעכב על ידם מלהוליכם לדרום אפילו פסיעה אחת מפני חלקו והן מעכבין על ידו מלהוליכם לצפון אלא אלפים שהן מותרין בהן:
הרי הוא כרגלי השואל. שהרי קנה שביתתו אצלו בין השמשות דבין השמשות שהוא כניסת היום קונה שביתתו:
ביו"ט. ואם שאלו ביו"ט משחשכה:

הרי הוא כרגלי המשאיל. לפי שקנה שביתה אצל בעליו:
האשה ששאלה מחברתה תבלין. לקדרתה:
ומים ומלח לעיסתה הרי אלו. הקדרה והעיסה:
כרגלי שתיהן. אין מוליכות אותם אלא למקום ששתיהן יכולות לילך דכיון דביו"ט שאלה קנו התבלין או המים והמלח שביתה אצל בעליהן:
שאינן בהן ממש. אין ניכרות לא בקדרה ולא בעיסה הלכך אין מעכבות הולכתן ובגמ' מוקי לה בתבשיל עבה שאין המים ניכרים בו ובמלח לא פליג דמוקמינן לה בגמ' במלח אסתרוקנית שהיא גסה וניכרת:

גמ'

מתני'. דקתני המוסר בהמתו לרועה ביו"ט הרי אלו כרגלי הבעלים ולא כרגלי הרועה דלא כר' דוסא:

כאן ברועה אחד. שאין בעיר אלא רועה אחד כל בני העיר מעמידין בהמתם ברשותו ונקנית שביתתו הלכך בין מוכר בין לוקח דעתו שלא תקנה הבהמה שביתתו אצלו אלא בשביתת הרועה ומתניתין בשני רועים דלא ידעינן להי מנייהו הויא לה דעת בעלים הלכך הרי הן כרגלי הבעלים אם אינם אצל הרועה מבעוד יום:
דיקא נמי. דמתני' בשני רועים:

משנה

הבהמה והכלים - כרגלי הבעלים.

המוסר בהמתו לבנו או לרועה - הרי אלו כרגלי הבעלים.
כלים המיוחדין לאחד מן האחין שבבית - הרי אלו כרגליו,
ושאין מיוחדין - הרי אלו כמקום שהולכין.

השואל כלי מחבירו מערב יום טוב - כרגלי השואל.
ביום טוב - כרגלי המשאיל.

וכו האשה ששאלה מחברתה תבלין ומים ומלח לעיסתה - הרי אלו כרגלי שתיהן.
רבי יהודה:

פוסט במים,

מפני שאין בהן ממש.

גמרא

לזב, מתניתין אדלא כרבי דוסא.

דתניא:

"רבי דוסא אומר, ואמרי לה אבא שאול אומר:

הלוקח בהמה מחבירו מערב יום טוב,

אף על פי שלא מסרה לו אלא ביום טוב - הרי היא כרגלי הלוקח.

והמוסר בהמה לרועה,

אף על פי שלא מסרה לו אלא ביום טוב - הרי היא כרגלי הרועה."

אפילו תימא רבי דוסא ולא קשיא:

כאן - ברועה אחד.

כאן - בשני רועים.

דיקא נמי, דקתני:

"לבנו או לרועה."

שמע מינה.

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:

הלכה כרבי דוסא.

ומי אמר רבי יוחנן הכי?!

והאמר רבי יוחנן: הלכה כסתם משנה,

ותנן:

"הבהמה והכלים כרגלי הבעלים" (משנתנו)!

ולאו אוקימנא?!

כאן - ברועה אחד,

כאן - בשני רועים.

155. לז, ב - לח, א

רס"י

שנים ששאלו חלוק. מבעוד יום להיות ברשות שניהם:
זה לילך בו שחרית. של יו"ט לבית המדרש:
וזה לילך בו ערבית. של יו"ט לבית המשתה:
עליו לצפון. על מנת אותו חלוק להוליכו לצפון:
זה שערב עליו לצפון מהלך. מוליכו לצפון:
כרגלי מי שערב לדרום. מה שרגליו של דרומי יכולין לילך לצפון מוליכו זה לצפון ולא יותר:
וזה שערב עליו לדרום. מוליכו זה לדרום כרגלי מי שערב עליו לצפון כמו שרגליו של צפוני מותרות לילך לדרום מוליכו זה ולא יותר מפני חלקו של צפוני כגון אם נתנו שניהם עירובן בסוף אלף אמה זה לצפון להיות לו שלשת אלפים לצפון ואלף לדרום לדרום שהרי ממקום ערובו יש לו אלפים אמה לכל רוח וזה לדרום לסוף אלף להיות לו שלשת אלפים לדרום ואלף לצפון אין יכולין להוליכו אלא אלף אמה לכל צד ששניהם מותרים בהם:
ואם מצעו עליו את התחום. תחום שבת מצפון לדרום ארבעת אלפים שנים לצפון ושנים לדרום ואם נתנו עירובן זה לסוף אלפים לצפון וזה לסוף אלפים לדרום ונמצא תחום שלם ממוצע להפסיק בין שני עירוביהן לא יזוז ממקומו לא לצפון ולא לדרום שהצפוני אין לו לדרום אפילו פסיעה וכן הדרומי לצפון שממקום עירובו יש לו אלפים לכל רוח שהרי לכך ערב שתסתלק שביתתו ממקום לינתו ותקנה במקום עירובו:
שנים שלקחו. מעיו"ט לחלקן ביו"ט:
חבית מותרת. להוליך כל אחד חלקו למקום שערב:
ובהמה אסורה. להוליך אלא למקום ששניהם הולכים:
אפילו חבית אסורה. דאין ברירה וי"ל חלק שבא לזה היה ראוי לחברו ובין השמשות קנה חלק זה שביתת חברו:
לעולם קסבר יש ברירה. הלכך חבית מותרת ושאני בהמה שהיתה בחייה בין השמשות וכל אבריה בחייה יונקים זה מזה ומשחשכה ינק כל אבר ואבר משל חברו ואין כאן לברור:
ינקי תחומין. חלקי הבהמה שראוין לשני תחומין:
לאיסור מוקצה לא חששו. אגן סהדי דכל חד מינייהו אקצי דעתיה מחלקו של חברו ואם היו רוצים לאכלה כאן אינה אסורה עליהם משום מוקצה לומר כל חלק ינק מחבירו ויש כאן מוקצה ולהוליכה איש לתחומו אתה אוסר עליהם מפני יניקה זו אם יש לחוש צריך לחוש אף משום מוקצה:
יש ברירה. וחבית ובהמה מותרין:
אין ברירה. ושניהם אסורין:
המת בבית כו'. מפורש בפרק קמא:
ואתמר עלה א"ר אושעיא. הא דאמרי ב"ה אף משימות המת חשב מועלת לטהר כלים הבאים בפתחים ממחשבה ואילך הוא דקאמרי אבל כלים דמעיקרא לא דאין ברירה לומר הוברר דקודם שימות נמי דעתיה להאי פתחא:

תנו רבנן:

"שנים ששאלו חלוק אחד בשותפות, זה לילך בו שחרית לבית המדרש, וזה ליכנס בו ערבית לבית המשתה. זה ערב עליו לצפון, וזה ערב עליו לדרום. זה שערב עליו לצפון - מהלך לצפון כרגלי מי שערב עליו לדרום, וזה שערב עליו לדרום - מהלך לדרום כרגלי מי שערב עליו לצפון. ואם מצעו את התחום - הרי זה לא ייזנה ממקומה."

אתמר:

שנים שלקחו חבית ובהמה בשותפות.

רב אמר:

חבית - מותרת.

ובהמה - אסורה.

ושמואל אמר:

חבית - נמי אסורה.

מאי קסבר רב?

אי קא סבר: יש ברירה - אפילו בהמה תשתרי!
 ואי קסבר: אין ברירה - אפילו חבית נמי אסורה!

לעולם, קסבר: יש ברירה,

ושניא בהמה דקא ינקי תחומין מהדרי.

אמרי ליה רב פהנא ורב אסי לרב:

לאיסור מוקצה - לא חששו,

לאיסור תחומין - חששו!?

שתיק רב.

מאי הוי עלה?

רבי הושעיא אמר:

יש ברירה.

ורבי יוחנן אמר:

אין ברירה.

וסבר רבי הושעיא יש ברירה!?

והתנן:

"המת בבית ולו פתחים הרבה - כולן טמאים.

נפתח אחד מהן - הוא טמא וכולן טהורים.

חשב להוציאו באחד מהן,

או בחלון שיש בו ארבעה על ארבעה - מצלת על הפתחים כולן.

בית שמאי אומרים:

והוא שחשב עליו עד שלא ימות המת.

ובית הלל אומרים:

אף משימות המת" (אהלות ז,ג).

ואתמר עלה:

אמר רבי הושעיא:

רפ"י

לטהר את הפתחים מכאן ולהבא.

מכאן ולהבא - אין,

למפרע - לא.

אפוד,

רבי הושעיא אמר:

אין ברירה.

ורבי יוחנן אמר:

יש ברירה.

ומי אית ליה לרבי יוחנן ברירה?!

והאמר רב אסי אמר רבי יוחנן:

האחיז שחלקו - לקוחות הן, ומחזירין זה לזה ביובל!

וכי תימא כי לית ליה לרבי יוחנן ברירה בדאורייתא,

אבל בדרבנן - אית ליה.

ובדרבנן מי אית ליה?!

והתני איז:

"רבי יהודה אומר:

אין אדם מתנה על שני דברים באחד,

אלא אם בא חכם למזרח - עירובו למזרח, למערב - עירובו למערב.

ואילו לכאן ולכאן - לא."

לחא, והוינן בה: מאי שנא "לכאן ולכאן" דלא? דאין ברירה,

"מזרח ומערב" נמי אין ברירה!

ואמר רבי יוחנן:

וכבר בא חכם.

אלמא: לית ליה לרבי יוחנן ברירה!

אלא,

לעולם לא תיפוץ,

וכי לית ליה לרבי הושעיא ברירה בדאורייתא, אבל בדרבנן אית ליה.

דרש מר זוטרא:

הלכה כרבי הושעיא.

אפוד. קמייתא:

לקוחות הן. ולא אמרינן הוברר לכל אחד חלק ירושתו וירושא אינה חוזרת ביובל אלא שמא חלק הבא לזה לא היה שלו והרי החליפו חלקיהם והוו להו לקוחות ומחזירין זה לזה ביובל:

בדאורייתא. לעמוד כנגד דבר תורה כגון יובל לא סמכינן אברירה:

אבל מדרבנן. לעמוד כנגד איסור תחומין דרבנן סמכינן אברירה הלכך חבית ובהמה מותרים:

ובדרבנן מי אית ליה והתני איז. שם חכם:

אין אדם מתנה על שני דברים כאחד. בעירובין תנן מתנה אדם על עירובו ומניח שני עירובין ששמע שעתיד חכם לבא סמוך לעירו בתוך ד' אלפים לדרוש ברבים ואינו יודע אם למזרח אם למערב אומר אם בא חכם למזרח ערובי שבמזרח יקנה לי שביטה בא למערב ערובי שבמערב יקנה בא לכאן ולכאן אם יבאו שנים למקום שארצה אלך ואברור למחר יהא ערובי דבין השמשות קונה לאותו רוח למפרע ואי אפשר כן אלא ע"י ברירה דכי בורר למחר אומרים הוברר דבין השמשות נמי דעתיה לגבי האי ובא ר' יהודה לחלוק ולומר אינו מתנה על שני חכמים לומר למחר אברור דכי בורר למחר מי יימר דערוב של אותו רוח קנה לו בין השמשות והוברר למפרע לא אמרינן:

אלא אם בא חכם כו'. על חכם אחד ואינו יודע לאיזה רוח יבא אפשר להתנות:

והוינן בה כו'. דקא ס"ד זימנין דחכם לא בא עד לאחר בין השמשות כגון שחשכה לו בתוך התחום שבאותו מקום בית המדרש או בתוך ד' אלפים והוא מכיר אילן או גדר לסוף אלפים למקום שחשכה לו ואמר שביטתי תחתיו דיכול להלך משחשכה ד' אלפים אמות כדאמר בעירובין (דף מט:): הלכך היכא דבשעת קניית עירוב לא אתי חכם לההוא אתרא והדר אתא מי יימר דקנה ההוא עירוב למפרע דלמא חכם בין השמשות לא היה דעתו לבא לכאן אי לא סמכינן אברירה לומר הוברר דלרוח זה היה חכם עתיד לבא וזה התנה דלמקום שיבא החכם יהא ערובו קונה למפרע: וא"ר יוחנן גרסינן:

וכבר בא חכם. הא דאמר רבי יהודה אם בא חכם למזרח וכי דעל חכם יכול להתנות בשכבר בא קודם בין השמשות עסקינן אך זה אינו יודע לאיזה רוח בא וקאמר לאותו רוח שבא לו יהא ערובי קונה דאין קנייתו על ידי ברירה אלא קנייה ודאית ולמחר גלוי מילתא בעלמא הוא דלרוח שישמע זה שהיה בו החכם קנה ערובו ומדאצטריך ר' יוחנן לאוקמה בשכבר בא חכם ש"מ לית ליה ברירה ואפי' בתחומין דרבנן:

אלא לעולם לא תיפוץ. ורבי הושעיא הוא דאמר יש ברירה ודקשיא לך לטהר את הפתחים מכאן ולהבא:

בדאורייתא. כגון טומאת מת לית ליה ברירה ודרך יציאתה הלכה למשה מסיני כדאמר ר' בסוכה (דף ו.) דהלכות טומאה הכי גמירי להו:

אבל בדרבנן. כגון תחומין אית ליה:

156. לח, א

רפ"י

שור של פטם. שמפטם שורים למכור:
הרי הוא כרגלי כל אדם. אפי"ן בן עיר אחרת שבא לכאן ע"י עירוב מוליכו למקומו כיון דאורחיה לזבוניה מאתמול אוקמיה ברשותי דמאן דאתי למחר וזבין ליה:
שור של רועה. אדם שמגדל בהמות שלו ופעמים שמוכר מהן לשכניו ומכיריו:
הרי הוא כרגלי אנשי אותה העיר. אלפים אמה לכל רוח ואפילו עירב רועה זה ד' אלפים אמה לרוח אחת אינו מעכב על אחד מבני אותה העיר שלקחו הימנו ביו"ט מלהוליכו לרוח שכנגדה אלפים דמאתמול אוקמיה ברשות בני העיר לפי שרגלין ליקח הימנו אבל כרגלי בני עיר אחרת לא דאין לרועה שם סוחר בהמות כמו פטם שיכירוהו בני עיר אחרת ליקח הימנו:
פשיטא. דכי שאלו מבעוד יום ברשותיה קאי:
קמ"ל כו'. והשואל דקא תני בדבורא בעלמא ולא משך מבעוד יום וקמ"ל כיון דאסמכיה ברשותי אוקמיה:
ביו"ט הרי הוא כרגלי המשאיל פשיטא. כיון דרישא בדבורא בעלמא מוקמינן וסיפא נמי הכי איתא דאפילו דבורא לא הוה אלא ביו"ט:
מימר אמר. האי משאיל:
דלמא. כיון דלא אתי ואמר לי איניש אחרנא אשכח:

אמר שמואל:

שור של פטם - הרי הוא כרגלי כל אדם.
 שור של רועה - הרי הוא כרגלי אותה העיר.

157. לח, א

"השואל כלי מחבירו מערב יום טוב".

פשיטא!

לא צריכא שלא מסרו לו אלא ביום טוב.

מהו דתימא: לאו ברשותיה אוקמיה, קא משמע לן.

מסייע ליה לרבי יוחנן,

דאמר רבי יוחנן:

השואל כלי מחבירו מערב יום טוב,

אף על פי שלא נתנו לו אלא ביום טוב - הרי הוא כרגלי השואל.

"ביום טוב כרגלי המשאיל".

פשיטא!

לא צריכא דרגיל ושאיל מיניה.

מהו דתימא: ברשותיה קא מוקים ליה,

קא משמע לן: מימר אמר דלמא משכח איניש אחרנא ואזיל ושאיל מיניה.

158. לח, א - לט

ר"י

כי סליק רבי אבא. כשרצה לעלות או כשהיה בדרך אמר תפלה זו:

יהא רעוא. כי אמטי להתם:

אימא מילתא. דשמעתתא:

דתתקבל. לחכמי המקום שלא אבוש:

כי סליק. כלומר כי מטא להתם:

אמאי. כרגלי שתייהן לבטל איסור תחומין דמים ומלח דזוטרי לגבי עיסה דנפישא:

אמר להו רבי אבא. ומשום דחלקה של זו מועט בה יאבד שמה מלקרות על עיסה זו וכי מי שנתערב לו כ"י יאכל הלה זה שהרוב שלו:

וחדי. וישמח בדבר שלא עמל בו כך זו אין שמה בטל מכאן הואיל וקנו המים שביתה אצלה דהא לא קשיא לן משום שהשאלתן לה או נתנתן במתנה יהא מותר דהא אמר ביו"ט הרי הוא כרגל המשאל דבתר בין השמשות אזלינן וכי קשיא להו משום מעוטא ורובא קא קשיא להו:

גולתיכו שקלי. מלבושכם לקחתי שאתם משחקים עלי:

גולתא. תכריך נאה שמתעטף בו תחת טליתו וכשיושב מעביר טליתו וזה נראה:

מאי שנא חטין בשעורים דלא קאמר להו. למי שנתערב לו קב חטין ב"י קבין שעורין של חבירו יאכל הלה וחדי מכלל דסבירא ליה בה דודאי יאכל וחדי דכיון דשאינו מינו הוא בטל מועט במרובה:

חטין בחטין נמי כו'. פלוגתא דרבי יהודה ורבנן במנחות בהקומץ רבה (דף כב.).

אמר רב ספרא. לרב אושעיא:

משה. ביקרא דמשה קא משתבע:

שפיר קא אמרת. בתמיה כלומר אמאי קא מודית להו בחוכא ולאקשוויי אמתני:

ולא שמיע להו. להנך רבנן דמקשו אמתניי הא דאמר וכו':

משלם לו דמי חטין. שאין דרך לבוררן והן נמכרין בתוך החטין:

אלמא כילא חסריה. מפני שחסר מדתו מתחייב לו ואע"ג דלא מידי שוו וכו"ש מים ומלח דלא בטלי במעוטיהו דמידי דטעמיה הוא משום חיובא דממונא לא בטיל במיעוטה:

אמר ליה אביי. לרב ספרא והיכא מתרצא מתניתין בהכי:

ולא שני ליה כו'. ומתניי ממון שאין לו תובעין היום הוא דאושלתינהו ניהלה עד לאחר יו"ט ואין לה בעיסה זו אלא איסור שביתה משום ממונא המעורב בה וכיון דמעוטא ברובא הוא וממון שאין לו תובעין הוא לא חשיב ממונא ולבטל:

אמר ליה. רב ספרא לאביי ומשום דאין לו תובעין פקע שם ממונא מיניה ונוח ליבטל וכי טעמא דבטול ברוב בעלים ולא בעלים קאי:

ולטעמיך הא דאמר רב חסדא נבלה בטלה בשחוטה. אליבא דר"י אמר' במנחות דאמר מין במינו לא בטיל מין בשאינו מינו בטיל ותני רבי חייא נבלה ושחוטה בטלות זו בזו לר"י ואשמעינן רבי חייא דכי אמר ר"י היכא דאפשר לו להיות כמותו אבל אי אפשר לו להיות מין בשאינו מינו הוה ובטל ופריש רב חסדא דהאי אפשר ולא אפשר דרבי חייא בטר המבטל דהוא רובא אזלינן דאם אפשר לו להיות כמועט בהלכותיו הוי מין במינו ואי לא הוי מין בשאין מינו הלכך כזית נבלה שנתערבה בהרבה זיתים של שחוטה בטלה כמי שאינה שם והנוגע בהן אין טמא דמין בשאין מינו הוא דאי אפשר לשחוטה שהוא המבטל להיות מטמא במגע ובמשא כנבלה אבל שחוטה שנתערבה בנבלה דרובה נבלה אין השחוטה בטלה להיות הנוגע בהן טמא ודאי לשרוף תרומה על מגעו לפי שאפשר לנבלה שהוא המבטל שתעשה טהורה כשחוטה דלכי מסרחה ואינה ראויה לגר שוב אין קרויה נבלה:

הכי נמי. דאי הוה לה בעלים לא בטלה:

וכי'ת הכי נמי והתני'. דמשום דלאו בעלים לא פקע חשיבותא דממונא:

דאמר רבי יוחנן חפצי הפקר. הנמצאים קונין שביתה והמוצאן מוליכין ממקום מציאנתן אלפים לכל רוח ואינו מוליכין למקום שערב שם דיש להם שביתה לעצמן אלמא חשיבי בלא בעלים ושפיר תנן במתניי דאע"ג דאין לו תובעין לא לבטול:

ר' יוחנן בן נורי אומר כו'. ולא בהדיא תנן לה הכי אלא מדבריו שמענוה בפרק מי שהוציאוהו (עירובין דף מה:):

א"ל. אביי לרב ספרא אכתי מתניי לא מתרצא דאפי' יש לו תובעין איכא לאקשוויי ליבטל מדמיתית על זה הבורר צרורות מי קא מדמית איסורא לאפסודי ממונא איסורא אמור רבנן לבטיל ברובא אבל ממונא לא בטיל מועט ברוב להיות קנוי ממון המועט לבעליו של מרובה ומתניתין נמי לא קאמרינן דלפקע רוב ממונא אצל חברתה להפסיד אלא איסור תחומין שיש לה בה הוא דקשיא לן דלבטל:

"וכן האשה ששאלה מחברתה".

כי סליק רבי אבא אמר:
יהא רעוא דאימא מלתא דתתקבל.
כי סליק,

אשפכיה לרבי יוחנן ורבי חנינא בר פפי ורבי זירא,
ואמר ליה רבי אבהו ורבי שמעון בן פאי ורבי יצחק נפחא,
ויתבי וקאמרי: אמאי? ולבטיל מים ומלח לגבי עיסה!
אמר להו רבי אבא:

לח, ב. הרי שנתערב לו קב חטין בעשרה קבין חטין של חבירו -
יאכל הלה וחדי?
אחיכו עליה.

אמר להו: גולתיכו שקלי?
הדור אחיכו עליה.

אמר רב אושעיא:

שפיר עבוד דאחיכו עליה.

מאי שנא חטין בשעורים דלא קאמר להו? דהוה ליה מין בשאינו מינו.
ומין בשאינו מינו - בטיל,
חטין בחטין נמי נהי דלרבי יהודה לא בטיל, לרבנן מבטל בטיל?

אמר ליה רב ספרא:

משה שפיר קאמרת?

ולא שמיע להו הא דאמר רבי חייא קטוספאה משמיה דרב:
הבורר צרורות מגרנו של חבירו - חייב לשלם לו דמי חטין.
אלמא: כילא חסריה, הכא נמי כילא חסריה!

אמר ליה אביי:

ולא שני ליה למר:

בין ממון שיש לו תובעין לממון שאין לו תובעין?!

אמר ליה:

ולטעמיך,

הא דאמר רב חסדא:

נבלה - בטלה בשחוטה,

לפי שאי אפשר לשחוטה שתעשה נבלה.

שחוטה - אינה בטלה בנבלה,

לפי שאפשר לנבלה שתעשה שחוטה.

הכי נמי דכי אית לה בעלים לא בטלה!

וכי תימא הכי נמי,

והא תניא:

"אמר רבי יוחנן בן נורי:

חפצי הפקר קונין שביתה,

אף על פי שאין להם בעלים,

דומין נמי שיש להם בעלים!"

אמר ליה:

מי קא מדמית איסורא לממונא?!

איסורא - בטיל,

ממונא - לא בטיל.

רש"י

וטעמא מאי. השי"ס בעי לה דכיון דלאו תירוצא נינהו הנך שנויי טעמא דמתניתין דלא בטיל מאי הוא: הי"ג אביי אמר כו' ורבא אמר כו' ולא פליגי אלא מר שני עיסה ומר קדרה: אביי אמר גזרה שמא תעשה עיסה בשותפות. אי אמרת מיס ומלח לא אסרי עלה אתי למימר נמי בעיסת שותפות דיוליכוה כל אחת ואחת למקומה: ורבא אמר כו'. ולא פליג אדאביי אלא מר שני חדא ומר שני חדא: שיש לו מתירין. למחר יוליכוה או היום יאכלוה כאן:

וטעמא מאי?

אביי אמר:

גזרה שקמא תעשה עיסה בשותפות.

רבא אמר:

תבלין לטעמא עבידי,

וטעמא לא בטיל.

לטא ורבא אשי אמר:

משום דהוי ליה דבר שיש לו מתירין,

וכל דבר שיש לו מתירין - אפילו באלף לא בטיל.

רפ"י

סדומית. דקה היא מאוד ובטלה ותדע שהסדומית דקה היא דאמרינן (חולין דף קה:) מפני מה אמרו מים אחרונים חובה מפני שמלח סדומית יש שמסמא את העינים אלמא דקה היא מאד ונדבקת ביד ואינה נכרת. ואין בטלין המים בקדרה מפני רוטבה. הניכר לעינים ומתניתין פוטר במים תנן לא שנא עיסה ולא שנא קדרה דמתניתין בתרתי איירי מדקתני תבלין דהיינו לקדרה: **עבה.** תבשיל עבה שאין רוטבו ניכר והוי כעיסה:

159.לט, א

"רבי יהודה: פוטר במים."

מים - אין,

מלח - לא.

והא תניא:

"רבי יהודה אומר:

מים ומלח - בטליו,

בין בעיסה בין בקדרה!"

לא קשיא:

הא - במלח סדומית,

הא - במלח אסתרוקנית.

והתניא:

"רבי יהודה אומר:

מים ומלח בטליו בעיסה,

ואין בטליו בקדרה מפני רוטבה!"

לא קשיא:

הא - בעבה,

הא - ברפה.

160. לט, א

רפ"י

מתני'
ושלהבת. כגון הדליק נר בשלהבת חברו אינו מעכב באיסור תחומין:
מועלין בה. הנהנה ממנה מביא אשם:
ושלהבת לא נהנין. לכתחלה מדרבנן ואם נהנין לא מועלין אין חייבין קרבן מעילה דלית ביה ממשא:
המוציא שלהבת פטור. מפרש בגמרא:

גמ'
גחלת של ע"ז. שנאמר ולא ידבק בידך מאומה מן החרם (דברים יג) אסור בגחלתו ומותר בשלהבתו:
מאי שנא של ע"ז דשרי. לגמרי דאפילו מדרבנן לא גזור בה דקתני ומותרת ובשל הקדש קתני לא נהני:
הקדש לא מאיס ולא בדילי אינשי מינה. כולי האי כע"ז דבדיליתא דהקדש לאו משום מאיסותא אלא משום אסורא ונהי דבעלמא אמרינן לגבי חולין בדילי אינשי מהקדש אבל לגבי ע"ז לאו בדילותא היא:
כל שהוא. בלא שיעור:

הא דתני חייב כשהוציאו בקיסם. דכיון דיש לו דבר להדבק בו חשובה היא בכל שהוא ומתניתין דקתני פטור כדאוקימנא לקמן בדאדייה אדווי שהיתה דולקת ברשות היחיד סמוך לרשות הרבים ונפח בידו ונתק שלהבת והפריחה לרשות הרבים:
ותיפוק ליה משום קיסם. אמאי תני המוציא שלהבת כל שהוא חייב בלאו שלהבת נמי חייב משום קיסם:
בדלית בה שיעורא. להוצאת שבת:

ביצה קלה. שהיא קלה לבשל מכל הביצים ושיערו חכמים זו ביצת תרנגולת:
אביי אמר הא דתני חייב כגון דשייפיה למנא משחא כו'. ומשום דיש לה דבר להאחוז בו היא חשובה אבל בקיסם לא סבירא ליה לאביי משום דמועט הוא וממהר לכבות אי נמי רבותא אשמעינן אביי ואפיי בחספא בעלמא נמי שאינה נאחזת כל כך חשיבא הוצאה:

משנה

הגחלת - כרגלי הבעלים, ושלהבת - בכל מקום.

גחלת של הקדש - מועלין בה, ושלהבת - לא נהנין ולא מועלין.

המוציא גחלת לרשות הרבים - חייב, ושלהבת - פטור.

גמרא

תנו רבנן:

"חמשה דברים נאמרו בגחלת:

הגחלת כרגלי הבעלים - ושלהבת בכל מקום.

גחלת של הקדש מועלין בה - ושלהבת לא נהנין ולא מועלין.

גחלת של עבודה זרה אסורה - ושלהבת מותרת.

המוציא גחלת לרשות הרבים חייב - ושלהבת פטור.

המודר הנאה מחבירו אסור בגחלתו - ומותר בשלהבתו."

מאי שנא שלהבת עבודה זרה דשריא, ומאי שנא דהקדש דאסירא?

עבודה זרה דמאיסה, וכדילי אינשי מינה - לא גזרו בה רבנן.

הקדש דלא מאיס, ולא בדילי אינשי מינה - גזרו ביה רבנן.

"המוציא גחלת לרשות הרבים חייב - ושלהבת פטור."

והא תניא:

"המוציא שלהבת כל שהוא - חייב!"

אמר רב ששת:

כגון שהוציאו בקיסם.

ותיפוק ליה משום קיסם!

בדלית ליה שעורא.

דתנו:

"המוציא עצים כדי לבשל ביצה קלה" (שבת פט:).

אביי אמר:

כגון דשייפיה מנא משחא, ואתלי ביה נורא.

ותיפוק ליה משום מנא!

בחספא.

ותיפוק ליה משום חספא!

בדלית ליה שעורא.

רס"י

חרס. לענין הוצאת שבת :
כדי ליתן בין פצים לחבירו.
 פצים כמו פצימי פתחים (סוכה דף יח.) ופצימי חלונות (בי"ב דף יב.) הקבועים בחומה והן של עץ וסודרין אותם למטה ולמעלה ומשתי רוחות ופעמים שהן קצרים ברוחב ומושיבין שנים זה בצד זה וצריך להושיבן בשוה שלא יהא זה נמוך מזה ולא יהו עקומים וכשהאחד נוטה נותן לתחתיו חרס או אבן להשוותו או בשאין די ברוחב שניהם מבדילן זה מזה מעט ונותן חרסים דקים ביניהם :
אלא הא דתנן. מתני' פטור היכי משכחת לה :
ומשני דאדייה אדויי. כמו וידו אבן בי (איכה ג) :

דתנן:

**"חרס כדי ליתן בין פצים לחבירו,
 דברי רבי יהודה"** (שבת פב,א).

אלא הא דתנן:

"המוציא שלהבת פטור" היכי משכחת לה?

כגון דאדייה אדויי לרשות הרבים.

161. לט, א

רפ"י

מתני'

כרגלי היחיד. אין מוליכין המים אלא כרגלי בעל הבור: **כרגלי אותה העיר.** אלפים לכל רוח חוץ לעבורי': **ושל עולי בבל.** העשויין לעוברי דרכים באמצע הדרך ועשאוים בני הגולה לשתות בעלותם: **כרגלי הממלא.** מפני שהוא הפקר והפקר נקנה בהגבהה ואם בא אחד ושאל לו מימיו אינו מוליכין אלא כרגליו ולית ליה דרבי יוחנן דאמר חפצי הפקר קונים שביתה לעצמן במקומן וכי"ת א"כ הוה ליה למימר הרי הן כרגלי כל אדם ואמאי קתני כרגלי הממלא קסבר יש ברירה להחמיר ואמרינן הוברר דמאתמול נמי הוברר דלהאי גברא חזו וברשותיה קיימי ובעירובין (דף מה:): נמי דלא כרבי יוחנן בן נורי מתוקמא:

גמ'

נהרות המושכין. היינו סתם נהרות שיש להם משך להלאה ממקום מקור נביעתן: **ומעינות הנובעין.** ואין יוצאין מגומות נביעתן לימשך הלאה: **הרי הן כרגלי כל אדם.** אין להם שום שביתה לא במקומן ולא כרגלי הבעלים ולא כרגלי הממלא אלא כל אדם מוליכין ברגליו דכל מידי דנייד לית ליה שביתה והכי מפרשי' בעירובין בפרק מי שהוציאווהו:

משנה

בור של יחיד - כרגלי היחיד.
ושל אנשי אותה העיר - כרגלי אנשי אותה העיר.
ושל עולי בבל - כרגלי הממלא.

גמרא

רמי ליה רבא לרב נחמן:

תגן:

"בור של יחיד כרגלי היחיד".

ורמינהו:

"נהרות המושכין ומעינות הנובעין הרי הן כרגלי כל אדם"!

אמר רבה²⁷:

הכא במאי עסקינן:

במכונסין.

ואתמר נמי:

אמר רבי חייה בר אבין אמר שמואל:

במכונסין.

²⁷ על פי מסורת הש"ס ועוד. וכמו כן מסברה.

162. לט, א-

רפ"י

מילא ונתן לחבירו. וכגון שמילא לצורך חבירו דאי מלאו לעצמו הא נתן בהדיא כרגלי הממלא:

כרגלי מי שנתמלאו לו. דנעשה זה שלוחו וקנה לו:

רב ששת סבר בירא דהפקרא הוא. והמגביה מציאה לחבירו לא קנה חבירו כדאמרינן בבבא מציעא בשנים אוזוין (דף י.) דהוי תופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים אלא המגביה קנה ורב נחמן סבר בירא דשותפי הוא לא הפקירוהו בני הגולה אלא נתנוהו לכל ישראל שיהיו שותפין בו וכשאמר זה לחבירו למלאות לו מחלקו והלך בשליחותו נעשה שלוחו ואין זה מגביה מציאה:

המודר אסור. מי שהוטל עליו הנדר אסור ליהנות מזה שנדר הנדר דה"ק ממוני עליך הקדש:

הרי אתם עלי חרם. הכי קאמר ליה הרי ממונד עלי כסתם חרמים שהן לבדק הבית הלכך הנודר אסור ליהנות משל המודר דכתיב לא יחל דברו (במדבר ל) ורשאי הוא לאסור עצמו בממון חברו:

ומוותרין בדברים של עולי בבל. שעשו בני הגולה לפי שהפקירום לכל ישראל ונתנום להם ולא להיותם שותפין בו שיהא להם כח לאסור זה חלקו על זה:

של אותה העיר. שהן דרין בה מפני שהן שותפים בהן וזה אסור מפני חלקו של זה:

הכא במאי עסקינן למלאות. הא דקתני ובור של אמצע הדרך מותרין לא לכל תשיש הותרו כגון לירד ולרוחץ בתוכו דבירא דשותפין הוא וכשהתירו למלאות מימיו התירו דסמכינן אברי' ואמרי' מר מדידה קא ממלא מים שעלו בכדו הן המבוררין מן השמים לחלקו:

האחים השותפין. אחים שהן שותפין בירושת אביהן: כשחייבין בקלבון פטורין ממעשר בהמה וכשחייבין במעשר בהמה פטורים מן הקלבון. כל ישראל הווקו לתת מחצית השקל לקרבנות צבור והטילו חכמים עליהם להוסיף מעה קטנה להיות קלבון לפרוטרוט מפני שהן חצאי שקלים חתיכות דקות ונוחין לאבד ופעמים שמחליפין אותן במנים ונותנין הקלבון בחלוף ואף כשמצטרפין שנים לתת שקל שלם הטילו עליהם שני קלבוניי שלא לפחות מחבריהם ולמעט את ההקדש אבל האב שוקל בשביל שני בניו שקל שלם ופטור מקלבון שני: מעשר בהמה נוהג בכל שנה בולדות הנולדים ועדר של שותפין פטורים הולדות ממעשר כדתיניא בבכורות (דף נו:.) כל פטר שגר בהמה אשר ילך (שמות יג) ולא של שותפות ופרכינן והא בבכור כתיב ומשינן אם אינו ענין לבכור דאיתיה בשותפות דכתיב ובכורות בקרכם וצאנכם (דברים יב) תנהו ענין למעשר יכול אפי' קנו בתפיסת הבית כגון אחין שלא הספיקו לחלוק ירושתן עד שנולדו להם ולדות ת"ל יהיה הלכך אחים שהן שותפין ששותפותן לאחר חלוקה כגון שחזרו ונשתתפו חייבין בקלבון כאשר שנים המתחברין לשקל שלם ופטורים ממעשר בהמה דשותפין בעלמא נינהו דבטלה לה תפיסת הבית וכשחייבין במעשר בהמה כגון שנשתתפו משנפלה להם הירושה דקיימא תפיסת הבית פטורין מן הקלבון כאילו היה אביהן קיים שממונן אחד ופוטורן יחד:

ואמר רב ענן לא שנו. דבשביל חלוקה בטלה תפיסת הבית מנייהו:

אלא כשחלקו. על פי שום בדמים גדים כנגד תישים זקנים או כנגד טלאים דבטלו מהן שם ירושה ונתנו בה תורת לקוחות וכי חזרו ונשתתפו הו' להו כלקח זה בשלו וזה בשלו מן השוק ונתערבו ואין כאן עוד שם תפיסת הבית אלא שם שותפות אבל חלקו טלאים כנגד טלאים וגדים כנגד גדים דזהו משפט ירושה לכל אחד חלק בכל מין ומין אומרים זה חלקו המגיעו דיש ברירה ועדיין שם. יורשים עליהן וכשחזרו ונשתתפו חזרה תפיסת הבית למקומה ויש פותרים הטעם משום לקוחות דתנן הלוקח פטור ממעשר בהמה (בכורות דף נה:.) וטעות הוא בידם דכשהולדות לקוחין הן פטורין מלהתעשר אבל הלוקח עשר בהמות וילדו חייבין במעשר והכא לגמרי פטר להו:

אין אומרים כו'. ופטור אלמא אין ברירה אלא על כרחך לרב נחמן בירא דהפקרא הוא מדאשתרו ביה מודרי הנאה גבי מילא ונתן לחברו:

במגביה מציאה לחברו קא מפלגי. לא גרסינן במגביה מציאה קנה חברו כמפלגי ולא גרס מר סבר קנה חבירו כו' דאם כן קשיא דרב נחמן אדרב נחמן דאבעי לן לפרושי הכא דרב נחמן סבר קנה חברו דקאמר כרגלי מי שנתמלאו לו ובשנים אוזוין (ב"מ דף י.) אמרינן רב נחמן ורב חסדא דאמרי תרוייהו המגביה מציאה לחברו לא קנה חברו אלא ה"ג במגביה מציאה לחברו קא מפלגי ותו לא ופי' במגביה מציאה לחברו קא מפלגי ודכולי עלמא לא קנה חברו בהגבתו של זה אלא אם קנה המגביה אם לא קנה פליגי רב נחמן סבר לא קנה המגביה דלאו אדעתיה למקני אלא מי שנתמלאו לו קנאם במשיכה כשיקבלם כשבאו לרשותו ודעתו לקנות דכי אמר לא קנה חברו כל זמן שהוא ביד המגביה אמרינן דיכול לומר אני אזכה בה לעצמי אבל משנתנה לו קנה דתנן התם (דף ט:) ואם משנתנה לו אמר זכיתי בה תחלה לא אמר כלום ורב ששת סבר קנה המגביה תחלה ומיד קבלם זה הלכך כרגלי הממלא ואית דגרס כמו שכתוב בספרים ומפרשינן הכי רב נחמן סבר קנה חבירו משנתן לו ורב ששת סבר לא קנה חברו אלא המגביה:

"ושל עולי בבל ברגלי הממלא."

אתמר:

מילא ונתן לחבירו:

רב נחמן אמר:

כרגלי מי שנתמלאו לו.

רב ששת אמר:

כרגלי הממלא.

במאי קא מיפלגי?

מר סבר: בירא דהפקרא הוא.

ומר סבר: בירא דשותפי הוא.

איתיביה רבא לרב נחמן:

"הריני עליך חרם - המודר אסור.

הרי אתה עלי חרם - הנודר אסור.

הריני עליך ואתה עלי - שניהם אסורים זה בזה,

ומוותרין בשל עולי בבל,

ואסורין בשל אותה העיר.

ואלו הן דברים "של עולי בבל":

הר הבית, הלשכות והעזרות.

ובור של אמצע הדרך.

ואלו הן "של אותה העיר":

הרחוב, ובית הפנסות, ובית המרחץ" (נדרים מז:).

ואי אמרת: בירא דשותפי הוא - אמאי מותר?

והתנן:

"השותפין שנדרו הנאה זה מזה אסורים ליכנס לחצר" (נדרים מה:)

לרחוץ בבור לרחוץ, הכי נמי,

והכא במאי עסקינן:

למלאות מר מדידה קא ממלא, ומר מדידה קא ממלא.

וסבר רב נחמן יש ברירה?!

והתנן:

"האחין השותפין,

נשתייבין בקלבון - פטורין ממעשר בהמה,

ובשתייבין במעשר בהמה - פטורין מן הקלבון" (שקלים א,ז).

ואמר רב ענן:

לא שנו אלא שחלקו גדים כנגד טלאים, וטלאים כנגד גדים,

אבל חלקו גדים כנגד גדים, וטלאים כנגד טלאים -

אומר זהו חלקו המגיעו משערה ראשונה לכה.

ורב נחמן אמר:

אפילו חלקו גדים כנגד גדים, וטלאים כנגד טלאים,

אין אומר זה חלקו המגיעו משערה ראשונה לכה.

אלא דכולי עלמא - בירא דהפקרא היא,

אלא הכא: במגביה מציאה לחבירו קא מיפלגי:

מר סבר: קנה,

ומר סבר: לא קנה.

163. לט, ב - מ, א

רס"י

מתני' לא יביאו. מפירותיו הואיל והוא לא ערב לשם דהכל כרגלי הבעלים:
ואם ערב הוא. ללכת לשם: **פירותיו כמוהו.** ומותר להביאם:
מי שזמן אצלו אורחים. מעיר אחרת ויבואו אצלו על ידי עירוב:
לא יוליכו. לאחר סעודה מנות בידם לביתם לסעודת לילה:
אלא אם כן זכה להם. ע"י אחר:
מנותיהם מערב יו"ט. שמסרם בעל בית זה לאדם אחר במשיכה ואמר לו זכה במנות הללו לפלוני ולפלוני דזכין לו לאדם שלא בפניו והיו שלהם מבעוד יום לילך כרגליהם:

משנה
מי שהיו פירותיו בעיר אחרת וערבו בני אותה העיר להביא אצלו מפירותיו - לא יביאו לו.
ואם ערב הוא - פירותיו כמוהו.
מי שזמן אצלו אורחים - לא יוליכו בידם מנות.
אלא אם כן זכה להם מנותיהם מערב יום טוב.

מ,א

גמרא

אמר:
המפקיד פירות אצל חברו:
רב אמר:
כרגלי מי שהפקידו לו.
ושמואל אמר:
כרגלי המפקיד.

לימא רב ושמואל דאזדו לטעמייהו?
דתנן:

"אם הכניס ברשות - בעל החצר חייב.
רבי אומר:

לעולם אינו חייב עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור" (בבא קמא מז.).

ואמר רב הונא אמר רב:
הלכה כדברי חכמים.
ושמואל אמר:
הלכה כרבי.
לימא רב דאמר כרבנן.
ושמואל דאמר כרבי.

אמר לך רב:

אנא דאמרי אפילו לרבי,
עד כאן לא קאמר רבי התם אלא דבסתמא לא קביל עליה נטירותא,
אבל הכא - הא קביל עליה נטירותא.

ושמואל אמר:

אנא דאמרי אפילו לרבנן,
עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא דניחא ליה לאיניש דניקום תוריה ברשותיה דבעל חצר,
דאי מזיק ליה - לא מיחייב.
אבל הכא - מי ניחא ליה לאיניש דליקום פיריה ברשותיה דחבריה?!

תנן:

"ואם ערב הוא - פירותיו כמוהו."
ואי אמרת כרגלי מי שהפקידו אצלו,
כי ערב הוא מאי הוי?

אמר רב הונא:

אמרי בי רב:
כגון שיחד לו קרן זוית.

תא שמע:

"מי שזמן אצלו אורחים - לא יוליכו בידם מנות,
אלא אם כן זכה להם מנותיהם מערב יום טוב."
ואי אמרת כרגלי מי שהפקידו אצלו - כי זכה להם על ידי אחר מאי הוי?

גמ'
אם הכניס ברשות. שורו וקדרותיו ופירותיו לחצר חברו בעל חצר חייב בנוקין ורישא דהך מתני' בבבא קמא דכי אמר ליה עול עול ואנטר קאמר ליה:
לימא. הך פלוגתא דהכא כי הך אזלא משום דאמר רב הלכה כרבנן דקיימי ברשותיה לענין שמירה הוא הדין לתחומין:
אמר לך רב. בהך אנא דאמרי אפי' לרבי דאילו רבי לא פליג אלא בדלא פריש אלא עול סתמא אמר ליה וסבר רבי עול ותנטר את קאמר ליה אבל מפקיד פירות דהכא לאו בסתמא עסקינן אלא בדקביל לנטירותא:
ושמואל אמר אנא דאמרי. בהא אפי' לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן התם דקיימי ברשות בעל חצר אלא לענין שמירה דכיון דסבירא להו דמסתמא עול ואנטר לך קאמר ליה כ"ש דבעל השור מינח ניחא ליה דמוקי שורו ברשותו דבעל חצר לשמרו דאי מזיק האי שור לבעל חצר לא מיחייב עליה אבל הכא לענין תחומין מי ניחא ליה לאיניש כו':
תנן ואם ערב הוא פירותיו כמוהו. אלמא כרגלי המפקיד ניחו:
שיחד לו קרן זוית. דאושליה ביתא הלכך ברשות המפקיד הן אבל הכא דמשכן שומר וקבל עליו שמירתן הרי הן כרגליו:
אא"כ זכה. וכי זכה מיהא מוליכין והרי בידו הופקדו לאחר זכיה ושי"מ כרגלי המפקיד הן:

רש"י

זכה שאני. שהרי כל עצמו לא עשה אלא להוציא משביתתו ולהעמידו בשביתה שלהן וברשותן:

הָקָא נְמִי,
כִּיּוֹן שְׂזָפָה לָהֶם עַל יְדֵי אַחֵר,
כְּמִי שְׂיַחֲד לֹו קָרָן זְוִית דְּמִי.

וְאִיבְעִית אִמָּא:
זָכָה שְׂאֲנִי.

164. מ, א

רפ"י

תלא בשרא בעברא דדשא.
בבית אושפיזכניה שנתנו לו
טבחי העיר מבעוד יום והוא
היה בן עיר אחרת שמערבין לו
לבוא לכאן:

ה"ג א"ל אם את תלית זיל
שקיל ואי אינהו תלו לך. לצרכך
לא תשקול להוליכן לעירך
ולקמיה מפרש טעמא ואזיל:

שאני עברא דדשא. כלומר שאני
הכא דתלינהו איהו גופיה
בעברא דדשא והם לא קבלוהו
מידו לשמרו דכמי שיחד לו קרן
זוית דמי: א"ל רב הלל לרב
אשי ואי אינהו תלו ליה לא
שקיל והאמר שמואל שור של
פטם הרי הוא כרגלי כל אדם.
אלמא כיון דאוקמיה במחשבתו
ברשות כל מי שיקנהו מותר
הקונה להוליכו למקומו והכא
נמי הא ברשותיה אוקמיה
במחשבתו ברשות כל מי
שיקחנו:

א"ל רבינא לרב אשי ואי אינהו
תלו ליה לא שקיל והא"ר. יוחנן
הלכה כר' דוסא. דאמר הרי
הוא כרגלי הרועה אלמא כיון
דאין רועה בעיר אלא הוא ואנן
סהדי דכל מי שיש לו בהמה
דעתו שתהא כרגליו אמרינן
בתריה אזלה וכל שכן הכא
דאוקמוה בהדיא ברשותיה
ואדעתא דידיה תלו ליה:

כרגלי הבעלים. וכיון דלצרכו
תלאוה שם הוה ליה איהו
בעלים:

אלא שאני רב חנא בר חנילאי
כו'. וטעמא לאו משום תחומין
אלא רב הונא דאורי ליה הכי
תלמידיה דרב הוה ורב אמר
בשחיטת חולין (חולין דף צה.)
בשר כיון שנתעלם מן העין
אסור ואפי' תלוי ביתד בבית
ישראל ורב חנא אגב טרדא
דשמעתייה משכח שאר עסקיו:

והכי קאמר ליה. רב הונא:
אי את תלית. מידי דעביד איניש
בידיה לא מנשי ולא מסח
דעתייה:

ואי אינהו תלו לך. אתה לא היה
דעתך לכך והם אינם זהירים
בשלך ואסחור דעתייהו ולא
תשקול לשון אחר משום
מוקצה:

רב חנא בר חנילאי תלא בשרא בעברא דדשא,
אתא לקמיה דרב הונא.

אמר ליה: אי את תלית - זיל שקיל,
ואי אינהו תלו לך - לא תשקול.

ואי איהו תלא - מי שקיל!?
והא רב הונא תלמיד דרב הוה,
ואמר רב: כרגלי מי שהפקידו אצליו!

שאני עברא דדשא,
דכמי שיחד לו קרן זוית דמי.

אמר ליה רב הלל לרב אשי:
ואי אינהו תלו ליה - לא שקיל!?
והאמר שמואל:
שור של פטם - הרי הוא כרגלי כל אדם.

אמר ליה רבינא לרב אשי:
ואי אינהו תלו ליה - לא שקיל!?
והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:
הלכה כרבי דוסא!

אמר ליה רב אשי לרב חנא:
ואי אינהו תלו ליה - לא שקיל!?
והתנן:

"הבהמה והפלים כרגלי הבעלים" (ביצה לז.)!

אלא שאני רב חנא בר חנילאי,
דגברא רבה הוא וטריד בשמעתייה.

והכי קאמר ליה:
אי את תלית: אית לך סימנא בגווייה, ולא מסחת דעתך מניה - זיל שקול,
ואי אינהו תלו לך: מסחת דעתך - ולא תשקול.

165. מ, א

רש"י

מתני'

אין משקין ושוחטין את המדבריות. משום מוקצה ובגמרא מפרש אמאי נקט משקין:

גמ'

מלתא אגב אורחיה. דתנא דה"ל לאורויי בבהמות מי מותרת ומי אסורה נקט אורחיה בלישנא דמשמע מינה מילתא חדתי בדרך ארץ:

משום סרכא דמשכא. שתהא נוחה להפשיטה שהוא נדבק יותר מדאי בבשר:

ונכנסות. לישוב:

ברביעה. במרחשון:

פצעילי תמרה. תמרים שאין מתבשלות באילן לעולם וגודרין אותן מהאילן ועושין להן חותלות הן כלי כפות תמרים וכונסין אותן לתוכן ומתבשלות:

מהו. לאכול מהן ביום טוב:

אלא בגרוגרות וצמוקין. שהן מתחלה ראויין לאכילה והוא דחה אותן בידיים להעלותן ליבשן ושוב אינן ראויין עד שייבשו אבל אלו לא דחה אותן בידיים ואיכא דאכיל מניהו הכי קא סלקא דעתיה מדפריש ליה מילתיה דר"ש אלמא כר"ש ס"ל:

איבעית אימא הני. מדבריות שאין נכנסות לישוב כלל כגרוגרות וצמוקין דמיין שמקצה אותן מאצלו בידיים:

ואיבעית אימא. אין מוקצה לר"ש קאמר ליה אבל לדידי יש מוקצה:

ואב"א. מתני' לדבריהם דרבנן דאית להו מוקצה קאמר להו:

משנה

אין משקין ושוחטין את המדבריות, אבל משקין ושוחטין את הביתות. אלו הן ביתות: הלנות בעיר. מדבריות: הלנות באפר.

גמרא

למה לי למימר "משקין ושוחטין"?

מילתא אגב אורחיה קא משמע לן, דלשקי אינש בהמתו והדר לשחוט, משום סרכא דמשכא.

תנו רבנן:

"אלו הן מדבריות, ואלו הן ביתות.

מדבריות:

כל שיוצאות בפסח, ורועות באפר.

ונכנסות ברביעה ראשונה.

ואלו הן ביתות:

כל שיוצאות ורועות חוץ לתחום, ובאות ולנות בתוך התחום.

רבי אומר:

אלו ואלו ביתות הן.

אלא אלו הן מדבריות:

כל שיוצאות ורועות באפר, ואין נכנסות לישוב לא בימות החמה ולא בימות הגשמים".

ומי אית ליה לרבי מוקצה!?

והא בעא מיניה רבי שמעון בר רבי מדבי:

פצעילי תמרה לרבי שמעון מהו?

אמר ליה:

אין מוקצה לרבי שמעון,

אלא גרוגרות וצמוקין בלבד.

מ, ב

איבעית אימא:

הני נמי כגרוגרות וצמוקין דמי.

ואיבעית אימא:

לדבריו דרבי שמעון קאמר,

וליה - לא סבירא ליה.

ואיבעית אימא:

לדבריהם דרבנן קאמר להו,

לדידי - אין מוקצה,

אלא לדידכו - אודו לי מיהת היכא ד"יוצאות ורועות בפסח ונכנסות ברביעה ראשונה" דביתות הן.

ואמרו ליה רבנן: לא מדבריות הן.

הדרן עלך משילין פירות וסליקא מסכת ביצה